

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dar praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 14. vinotoka 1870.

List 41.

Čegav in čemu je Rim?

Resnica ima veden prepír z lažjo, in ker je cerkev Kristusova na zemlji kraljestvo resnice pa pravice, toraj ima vedno vojsko z lažjó in s krivico. Ali kaj takega, kakor naše dni, se ni kmali slišalo, da bi nasprotnik tako silno skrunil in zatiral nauk in občne naprave cerkvene.

Znane so razpertije med cerkvenimi pa med državni oblastmi tu pa tam po Evropi, vse je opravičeno, če bi bila še večja krivica, da se le zaušnica pritisne sv. cerkvi. Mirovne pogodbe med cerkvijo in državo se siloma tergajo, češ, da se ne prilgajo našemu razsvitljenemu stoletju, — naj bi raje rekli: razsvetljenemu pa kervavemu. Pa preskočimo vse te zapreke, ki žalijo slehernega katoličana, in pričnimo s silovitostjo, ki se godi cerkvi ravno sedanje dni.

Znano je, da nasprotniki sv. cerkve ne morejo viditi papeštva, ki je edinost in središče cerkvenega življenja, in da si že od nekđaj prizadevajo, da bi mu konec naredili, in ž njim vred tudi cerkev smertno ranili. Papež, vidni glavár cerkve Kristusove na zemlji, ima lastno državico, ki jo vlada, kakor kralj svoje kraljestvo, je tedaj sam svoj, nikomur podložen, toraj pa tudi lahko brezi zavire izveršuje svojo verhovno pastirsko službo. To pa je silna zapreka sovražnikom sv. cerkve, in dokler se ne odpravi, ne morejo doseči svojega namena, toraj so se pobratili, da mora pasti ta zavira, naj velja kar veljá, če prav s silo in krivico. To se je tudi zgodilo, ali pa ostane tako? —

Sperva so vzeli papežu naj lepše pokrajine, in sedaj tudi še mali, neznatni ostanek. Ravnali so ravno tako, kakor nekđaj Turki po naših krajih, kakor pripoveduje narod. Turčin je djal: „Ne boj se, ne boj se!“ a z desnico je glavo rezal. Olikani roparji si sami ne upajo opravičiti tega ropa, toraj se izgovarjajo, da so šli mirit. A res! Kdo neki je razgrajal in se tepel v Rimu, kaj? In ker si nasprotniki sami ne upajo opravičiti svojega ropanja, k večemu nekaj gognajo, da se daje „moralično“ opravičiti — recite raji: „roparsko,“ — toraj mora biti silna krivica, ki se je zgodila naše dni. In res je, kajti papeži niso pribojevali ne priropali svojega posestva, temveč so si ga pridobili po naj poštenišem potu. —

Sv. Peter, ubožen ribič, je došel v Rim, stolnico poganstva, kjer je vstanovil svoj škotijski sedež. Delovanje njegovo je bilo tako vspešno, tako blagovito, da je s pomočjo sv. Pavla zasejal sv. vero celo na cesarskem dvoru. Bolj ko je sv. vera se razširjala, večo veljavo in spoštovanje so tudi papeži vživali. To se je pokazalo že takrat, ko je poganstvo še zelo močno bilo, ko je cerkev Kristusovo preganjalo, kar se je dalo, že

takrat so imeli papeži velik vpliv ne samo od znotraj, ampak tudi od zunaj, kar nam spričuje sv. Cipriján, ki je popisal volitev novega papeža Kornelija, ter dostavlja o tedanjem rimskem cesarju to-le: „On bi raji vidil, da so mu izvolili tekmeča (poskušavca) cesarja, kakor da so mu izvolili njegovega velikega duhovna.“ Rimski cesar je bil ob enem tudi pontifex maximus — veliki duhoven, — toraj je imel tudi naj višo duhovno oblast, in zato ni mogel terpeti papeža — nevarnega tekmeča.

Veljava papeževa je rastla od leta do leta, vzlasti od tedaj, odkar je sv. cerkev zadobila dovoljno prostost, da se je lahko razcvetela; škofje so imeli mnogo vpliva v državljanskih zadevah, vzlasti pak rimski papeži, verhu tega je dohajalo mnogo daril za grob apostolskih pervakov in za cerkev rimsko, in ti darovi so mnogokrat prav prišli papežem, da so zamogli pomagati ubožnemu ljudstvu.

Cesarji pa so sčasoma Rim zapustili, ter se v Carigrad preselili, ne maraje za Italijo, in takrat so papeži začeli varovati in hraniti nesrečno zapuščeno deželo vzlasti proti Longobardom in Hunom itd. In huje ko je cesarstvo pešalo, bolj je rastla veljava papežev, vzlasti odkar je zapuščeno ljudstvo papeže začelo spoznavati za svoje prave varhe in branitelje. Tako so prejeli papeži nadveljavo v mestu in po njegovi okolici.

Papeži pa so previdili, da je njihova moč preslaba, da bi se dalj časa mogli braniti silnim Longobardom, toraj so v blagor ljudski in cerkveni poiskali pomoči in sposobnega varuha. Papež Gregor III se je namreč obrnil do Karola Martela, ki je pomoč obljubil, ali poslali je ni mogel. Ker pa so Longobardi čedalje nevarnejši postajali, in papeži niso mogli dobiti potrebne pomoči od gerških cesarjev, je papež Štefan II v svojem in svojih podložnih ljudi imenu poklical na pomoč Pipin-a, kralja franškega. Pipin je rad prihitel na pomoč, in je premogel Longobarde v dveh bitvah, potem pa je dal napisati ono glasovito pismo, vsled kterega je papeževa lastnina vse ono, kar so si bili Longobardi prisvojili počenshi od Luitpranda, — in se vé, da je Pipin s tim le povernil papežem, kar so že poprej imeli.

To posestvo se je pozneje pomnožilo, vzlasti veliko je darovala Matilda, mejna grofinja turšiska, kajti ona je svoja posestva volila papežu.

Ali papežem se je časih kaj terdo godilo. Lakoniki so bili in bodo, težko so jih papeži odbijali od svojih zemljišč, niso dali miru, kar ne. Naj več preglavice je prizadevalo v osemnajstem stoletju kraljestvo neapolsko, ki je bilo v fevdni zvezi s papeži, pa je tevdno zvezo raztergalo, ter še celo nekaj mest vzelo papežu. Napoleon I pa je bil rimsko državico popolnoma razbil vsled dekreta leta 1809, papeža pa je odpeljal v

sužnost. Leta 1815 9. jun. je papež spet nazaj dobil svoje posestvo, razen nekaj malih koscev, katero je mirno vžival do unega leta, ko so „svetilnjaki“ roparji mu odtergali naj lepše pokrajine, ter jih zedinili v tako imenovano kraljestvo italijansko. Pa s tim še niso bili zadovoljni, tudi ostanek je bodel jih v oči, in sovražni frajmavrarji so toliko časa rili, da je italijanska vlada sedaj požerla zadnji ostanek.

Zgodovina nam spričuje, da noben prestol na zemlji ne stoji na tako poštem podnožju, kakor ravno papežev sedež na cerkvenem posestvu. Pa kaj, ker ljudje neté pravice poznati. Koliko lét so liberalci rili in rili pod papeževim sedežem, da bi ga spodrili! Kar se je dalo, so nasprotovali, in stavili razne zapreke papežu, da ne bi mogel srečno in zadovoljno kraljevati svojim podložnim, in ker tudi zapeljevanje zvestih podložnikov ni teknilo, kakor bi bili radi, toraj so napeli surovo silo, da bi dosegli svoj zlobni naklep. In kako se lepe delajo, češ, papež ima dovolj cerkvenih opravil, toraj nima časa se vkvarjati z državnimi poslovi, moramo mu malo pod pazho seči. Gerdi hinavski roparji! Kdo vas je klical, kdo naprosil, da bi pomagali? Italija, pomagaj sama sebi, si potrebna. Mala državnica papeževa se lahko vpravlja brezi vaše pomoči; lažete, da je papež ne more oskerbovati, ker ima mnogo duhovnih opravil. Cerkevna državnica je še celo potrebna papežu, ker le tedaj zamore svoje duhovne opravila točno izvrševati, ako ga nihče ne moti, mu nihče ne kljubuje, je sam svoj gospodar, ne pak drugim podložen.

Veljaven državnik piše: „Papež ni podložen cesarju, kakor je bil v začetku. In prav je, kajti odkar se je cerkev razširila po zemlji, mora papež enak biti vsim onim, ki vladajo, samosvojin tedaj mora biti, nikomur podložen. Toraj je Božja previdnost dopustila, da oča vseh vernikov ni nikomur pod oblastjo, temuč da je samosvojin, samostojin, da mu mora vsak vladar spoštovanje skazovati, kot sebi enakemu.“

Ker so kristijanje razversteni v mnoge države, toraj nikamor ne kaže, da bi oča vseh vernikov živel pod oblastjo tega ali unega vladarja. Ako bi papež živel v Parizu ali v Londonu, ali bi ga oboji s primer- nim spoštovanjem ljubili? Ne, gotovo ne!

Tudi Napoleon I je spoznal, da je svetna samostojnost papežu potrebna, ker le tedaj zamore vspešno delati za blagor vesoljnega keršanstva, toraj je djal pri nekej priložnosti: „Kaj menite, ali bi imel papež toliko veljavo, kakor jo ima, ako bi stanoval v deželi, ki ni njegova, ko bi bil podložen temu ali unemu vladarju? Papež ne stanuje v Parizu, in to je dobro, ne stanuje ne v Madridu ne na Dunaju, kar nam je jako drago; ker tedaj ni niti pri nas niti pri unih, toraj terpimo njegovo duhovno veljavo. Na Dunaju in v Madridu govore takisto. Pametno je, in dobro za nas vse, da papeža ni ne pri nas ne pri unih, temuč da stoluje v staroslavnem Rimu. On ravna ravnovažje med nami, res se malo nagne k onemu, ki je močnejši, pa ga zopet koj popusti in se mu uprè, če hoče druge zatirati. In vse to se je na našo srečo razmotalo v prešlih stoletjih, in dobro je tako. Papeštvo je naj boljša in naj srečnejša naprava za dušno voditev.“

Cerkev, kraljestvo Božje, res ni s tega sveta, toda ona biva na svetu, in zato potrebuje časnih pripomočkov, da se ohrani. Tudi mi nismo s tega sveta, pa vendar moramo na svetu živeti, in zato potrebujemo časnih pripomočkov, da si ohranimo življenje. Kakor vsak človek, potrebuje tedaj tudi duhoven časnih reči, da more živeti, zatorej so bile vstanovljene beneficije, da bi duhovni mogli živeti, tako so bili vstanovljeni tudi škofijski dohodki, in ravno tako je tudi cerkevna država dajala dohodke papežem.

Papež sam záse ne potrebuje več kot navaden človek, pač pa potrebuje za cerkev. On ima poslance po vseh katoliških krajevih; v Rimu vzderžuje mnogo naprav in vstavov, po katerih se naobrazujejo misijonarji in drugi duhovni; v Rimu je dokaj vradnij, in vradniki papeževi imajo tudi usta, kakor drugi. Vse to se je plačevalo z dohodki nekdanje države, odkar pa so odtergali papežu naj lepše kosove zemlje, odkar mora papež svojim zvestim pregnanim vradnikom pokojnino dajati, odkar mora vzderževati močno četo vojakov, in odkar mora plačevati tudi obresti od dolga, ki ga je bil naredil takrat, ko se je bilo treba braniti roparjem, od takrat, se vé, išče milošnje pri vernikih po vsej zemlji, kar nikakor ni po volji nasprotnikom njegovim. Večkrat že so ponujali sv. očetu primerno letno plačilo, ako odstopi svojo zemljo. Sv. oče pa ne more tega storiti, on ne more prodati svobode in pravice sv. cerkve, toraj vedno oporeka: Non possumus (ne moremo)!

Utegne pa ta ali uni vprašati: Če je bilo cerkveno posestvo poštemo pridobljeno, če je potrebno papežu, in cerkvi za vspešno delanje, kako je to, da Bog ne varuje papeža in njegovega posestva, zakaj je dopustil, da je sovražnik une dni pograbil vse do male pedi? Zakaj ga ne varuje, saj je obljubljena cerkvi pomoč pa obstanek do konca dni?

Cerkev pa cerkvena država ni eno in tisto; cerkvena država ni cerkev. Cerkvi je obljubljena pomoč, cerkveni državi pak ne. Cerkev se je bila ohranila v katakombah in se bo ohranila tudi v prihodnje, če vse drugo gré pod zlo. Bog dopušča nadloge in zatiranje sv. cerkve zato, da bi verniki se zbudili iz spanja, in se spominjali, da papeštvo je Božja naprava, ter da bi sv. očeta bolj ljubili, kakor sicer.

Pa tudi zaradi papežev Bog dopušča nadloge in preganjanje, kajti vidni namestnik Kristusov na zemlji mora vernikom svetiti v terpljenju, kakor Zveličar. Sv. Peter je bil križan z glavo navdol, trinajst prvih njegovih naslednikov je umerlo mučeniške smerti, in tudi poznejši nasledniki so čutili ternjevo krono. Kedar je nehala ena nadloga, nastopila je druga: nastalo je kervavo preganjanje, dervile so se divje ljudstva iskaje novih selišč, vstali so prevzetni nemški cesarji in francoski kralji, ki so žalili sv. cerkev, vneli so se notranji razpori zaradi republikancev, prevzetnih plemičev, odceplencev in krivovercev, in naposled so se pokazali strahoviti frajmavrarji, ki čerté sleherno vero. Z vsemi temi so papeži imeli posel, vsi ti so se vzdigovali zoper Rim. — „Rim ali smert!“ so rujovali garibaldovci. Sedaj je Golgota v Rimu, in Vatikan stoji na njej. To spoznavajo namestniki Kristusovi, toraj radi in voljno terpè, da bi bili podobni svojemu učeniku, zakaj v terpljenju so se papeži povelicali.

Hudo se je godilo mnogim. Leon III je iskal zavetja pri nemškem cesarju Karolu v Paderbornu; Gregor VII je umerl na tujem — v Salerni; Bonifacij VIII je umerl od terpljenja, ki mu ga je napravljaj Filip, kralj francoski; Klemen VII je oblegal v Rimu Karol V; Pija VI so siloma odgnali iz Rima, in je umerl v sužnosti. Prejšnje stoletje se je končalo s preganjanjem papeža, a sedanje se je s tim pričelo. Napoleon Bonaparte je bil spojil cerkveno državo s francosko in Pija VII odpeljal v sužnost. Ali naposled je on bil pognan v sužnost na Senthelenski otok; starček terpin, papež, pa se je vernil v Rim.

Tudi Pij IX se odlikuje med papeži. Koliko je že preterpel! Kdo ne vé? Pa vendar le blagoslovlja svoje sovražnike, in moli zánje. Norčevali so se in se še, češ, da cerkvena šiba več ne zadene tako, kakor nekdanj. Jeli res ne? — Ne? Koliko onih je že nagle smerti konec storilo, ki so se bili vdeležili cerkvenega nasil-

stva; koliko je poginilo jih po noriščih, ali kako drugač! Napoleon I se je zasmehljivo režal, kedar ga je bil Pij VII izobčil; on namreč, kateremu se je uklanjal ves svet, ni mogel sterpeti, da bi papež, slaboten starček, očital mu krivico, toraj je zasmehljivo režaje se vprašal: „Ali res méni, da bode njegova izobčilna kletev izbila orožje iz rók mojim vojakom?“

Pa vendar se je zgodilo tako. Dve leti pozneje je Napoleon derl na Rusko, kjer je popadalo njegovim rojakom orožje iz rók zaradi silnega mraza. In Napoleon več ni imel sreče.

Tudi Napoleon III nima sreče, Bog ga je ponižal, dal ga je v roke krivovercu Prusu. Viktor Emanvel omahuje, in vse kaže, da se zverne in kraljestvo za čas pride v oblast macinistom. Greh sam sebe tpe.

Ko bi skala Petrova se dala razdrobiti, kakor želi pekkel, davnaj bi bila že razdrobljena v prah; pa se ne dá, in kdor bije ob to skalo, samega sebe ubije. Vse one silovite rodovine, ki so se bile pregrešile nad Petrovimi nasledniki, so že izmerle, dinastija rimskega ribiča pa je vedno mlada in krepka, in ostane do konca dni. Fr. Štrukelj.

Pastirski list zbranih visoko častitih škofov v Fuldi.

Podpisani škofje sporočijo visoko častiti duhovšini in vernim pozdravljenje in mir v Gospodu.

Ko smo se s svetega, vesoljnega vatikanskega zbora vernili v svoje škofije, zedinjeni z družimi nemškimi škofi, ki so bili zadržani bivati v cerkvenem zboru — spoznamo za svojo dolžnost, vam, preljubi v Gospodu, nekoliko besedi v poduk in opominj pisati. Da pa to vsi skupaj in slovesno storimo, nam dajejo priliko in so vzrok tega mnogi krivi zapopadki, ki so se že več mescev razširjali zastran vesoljnega zbora, in hočejo še zdaj na mnogih krajih obveljati.

Da se božje resnice, ki jih je Kristus ljudém oznanoval, v vsi svoji čistobi nepopačene ohranijo in da so pred vsako spremembo in pokvaro zavarovane, je naš Gospod v svoji cerkvi postavil nezmotljivo učeništvo ali učiteljstvo, kateremu je za vse čase svoje varstvo in pomoč svetega Duha obljubil in podelil.

Kolikorkrat so se v preteklih stoletjih krivi zapopadki v verskih rečeh jeli kazati ali posamni nauki sv. katoliške cerkve sovražno kazati ali pokvarjati, tolikokrat je to nezmotljivo učiteljstvo po mnogoterno, ali v večih zbiralih ali pa tudi brez njih, zmote odkrilo in zaverglo, resnico pa razložilo in poterdilo. Prav slovesno se je to godilo v vesoljnih cerkvenih zborih, kjer so poglavar katoliške cerkve, sv. oče papež, s škofi vred določili, kaj je vernim treba verovati in kako se jim je ravnati.

Take določila so vernim vselej veljale kakor take, ktere je nadnarurna božja pomoč zmote obvarovala. Zato so se verni ob vsih časih tem določilom ko nezmotljivim izrekom sv. Duha podvergli ter jih terdno — nedvomljivo — verovali. To pa so storili, ne kje zato, ker so bili škofje zvedeni in skušeni možje, ne zato, ker so nekteri izmed škofov imeli vso učenost, tudi ne zato, ker so se škofje z vsega sveta zbrali in svoje človeške vednosti seboj prinesli, pa tudi ne zato, ker so besedo Božjo vse svoje življenje premišljevali in oznanovali, da so zatoraj verjetne pričé besede Božje; ampak zato so se njih določilom podvergli in njih besedam verjeli, ker so bili prepričani, da je Bog sam — On, večna in sam iz sebe nezmotljiva Resnica — njé v vesoljnem cerkvenem zboru zbrane s svojo nebeško močjo vladal in vsake zmote varoval.

Tak vesoljen cerkven zbor je sedanji, ki so ga bili

sv. oče, papež Pij IX, kar že sami veste, sklicali v Rim, kamor so nasledniki aposteljnov, bolj številno kakor kdej poprej, iz vsih delov sveta prihiteli, da so z naslednikom sv. Petra in pod njegovim vodstvom velike potrebe sv. cerkve v sedanjem času spoznavali. Po mnogem, resnobnem posvetovanji so sveti oče v moči svoje apostoljske učivne oblasti 24. mal. travna in 18. mal. serpana s priterjenjem svetega zbora mnoge določila zastran verskega nauka, cerkve in njenega poglavarja slovesno oznanili. Po tem tedaj je nezmotljivo cerkveno učiteljstvo določilo, sveti Duh je po Kristusovem namestniku in z njim zedinjenih škofih govoril; in zatorej morajo vsi škofje, duhovni in verni, te določila ko razodete božje resnice s terdno vero sprejeti, z veselim srcem se je okleniti in jo spoznavati, če hočejo v resnici biti in ostati udje ene, svete, katoliške in apostoljske cerkve.

Ce vi, ljubi v Gospodu! pri vsem tem slišite temu zopergovoriti in terditi, da vatikanski cerkveni zbor ni bil pravi vesoljni cerkveni zbor, in da njegovi sklepi ne veljajo, ne dajte se v svoji vdanosti do cerkve in verni sprejemi njenih določil motiti. Taki ugovori so popolnoma prazni in neveljavni.

S papežem v edinosti vere in ljubezni zvezani so zbrani škofje — vse enako je, naj si že v keršanskih deželah vterjene škofije oskerbujejo, ali med neverniki (ajdi) v apostoljskem uboštvu kraljestvo Božje razširjajo, naj si že večí ali manjši čede pasejo — vsi so pravi nasledniki aposteljnov, vsi so se z enako pravico zbora vdeleževali, in so vse prevdarjali natančno.

Dokler so posvetvanja terpele, so škofje, sleherni po svojem prepričanju in dolžnosti, svoje misli odkritoserčno in prosto razodevali; ker je pa v tem zboru bilo blizo 800 očetov, toraj ni bilo pričakovati, da bi bili vsi enacih misel. Zavoljo tega pa, da niso bili vsi škofje ene misli, se ne morejo sklepi sv. zbora nikakor ne zametovati, tudi ne zavoljo te okolišine, da so se vsi tisti škofje, ki so bili ob času očitne seje še druge misli, glasovanja zderžali.

Po tem takem s tem očitno naznanjamo, da je sedanji zbor pravi, postavni, vesoljni zbor; da ne ta, ne kak drug poprejšnjih vesoljnih cerkvenih zborov si ni nikoli zmisli in verovati ukazoval novega uka, kateri bi bil staremu uku nasproten, temuč je le stari nauk, ki je v katoliški veri zapopaden, razjasnil in razložil ter ga zmotam sedanjega časa nasproti postavil, in ga verovati zapovedal; da poslednjič vse verne vežejo zborovi sklepi, ktere je v očitni seji poglavar naše cerkve po naj slovesnejšem načinu oznanil.

Ko s terdno in odkritoserčno vero vse sklepe sv. zbora poterjujemo, vas opominjamo, ki smo vaši od Boga postavljeni pastirji in učeniki, ter vas prosimo v ljubezni do vaših duš, ne poslušajte zopergovorov, naj si že od ktere strani koli prihajajo. *) Deržite se marveč stanovitno in terdno v edinosti s svojimi škofi naukov in vere katoliške cerkve; ne dajte se po nobeni ceni ločiti od skale, na katero je Jezus Kristus, Sin Božji, svojo cerkev vterdil z obljubo, da je ne bodo premagale vrata peklenške.

V oziru na sovražnike naše cerkve, ki se na mnogih krajih vzdigujejo zoper sklepe sv. zbora ter jih z besedo in z djanjem spodbijajo, in s tem napravljajo mnogim dušam velike skušnjave in nevarnosti, in v pogledu na strahovito vojsko, v katero je bila poslana naša nemška domovina, in ktera je že brezštevilnim družinam hude rane vsekala in jih v žalost zatopila,

*) V Ljubljani od strani taglatovcev in drugih njim enacih lučnjakov, ki v verskih rečeh sami sebi nezmotljivost prilastujejo, papežu pa jo odrekujejo. Prestavljavec.

moramo vse verne na vso moč vabiti k pobožni molitvi za sedanje velike potrebe v državi in cerkvi. Povzdiguje srca z vero in zaupanjem k Očetu v nebesih, ki po svoji dobrotljivi previdnosti vse vlada, in ker nam njegov božji Sin gotovo uslišanje obeta, če v njegovem imenu prošimo.

Prosimo tedaj z vero in zaupanjem, da kervava vojska kmalo neha, da pravična reč zmaga in da se resničen, stanoviten mir doseže. Molite za potrebe naše sv. cerkve, posebno pa za tiste, ki se motijo in omahujejo v veri, da jim Bog podeli terdno, določno in živo vero; molite za poglavarja naše sv. cerkve, za sv. očeta, kateri je zdaj v večji zadregi in potrebi, kakor kdej poprej. Molite z zaupanjem v zasluženje in neskončno ljubezen božjega Serca Jezusa Kristusa s klicanjem na mogočno priprošnjo prečišče Device in Matere Božje.

Blagodar vsegamogočnega Boga pridi nad vas in bodi z vami vsemi v imenu Očeta in Sina in sv. Duha! Amen.

Konec vélicege serpana 1870.

Gregori, véliki škof v Monakovem-frajsingu. Pavel, véliki škof v Kolinu. Peter Jožef, škof v Limburgu. Krištof Florenci, škof v Fuldi. Gvilielm Emanuel, škof v Moguncii. Edvard Jakob, škof v Hildeshajmu. Konrad, škof v Paderbornu. Janez, škof v Kulmu. Ignacij, škof v Regensburgu. Pankracij, škof v Avgzburgu. Frančišk Leopold, škof v Ajhstetu. Matija, škof v Trieru. Filip, škof v Emerlandu. Lotar, škof v Levki i. p. i., škofski oskerbnik v Frajburgu. Adolf, škof v Agatopolu i. p. i., škof vojaških kardel. Bernard Brikman, izvoljeni škof v Monastiru. Konrad Pajtar, izvoljeni škof v Spajeru.

Ruska politika v oziru na Jutrovo.

Znamenita reč je sedanji trenutek, v kakošno razmerno med seboj se bodo podale evropejske vlade, ker gotovo je, da pruske zmage niso samo Napoleonu prekrizale njegovih osnov, ampak tudi marsikterim drugim vladam. Serbski list „Zastava“ v oziru na Rusijo in Prusijo pravi, da razmere petrograškega in berlinskega dvora so se o vsaki priliki razklicovale kakor prijateljske — na videz. Rusija je pomogla Prusii k moči iz znanih vzrokov. Eno je, da je po prijateljstvu s to državo imela bolj proste roke v poljskem prašanju, ktero je Francija o vsaki priliki na dan obešala (izticala), podpiraje celo rogovilske poskušnje, da bi se rešilo to prašanje Rusii v škodo. Drugo je, ker si je v tem svojim koristim na jutrovem naj boljšega zavetja nahajala, ktere koristi je Francija z drugimi vladami iskala spodbijati. Zraven prizadevanja družih moč, katerih koristi na jutrovem so čisto protivne Rusii, Rusija ni mogla brez zveze ostati; prisiljena je bila iskati naslona na Prusko, kterege je tudi našla za to ceno, da pomaga Prusii v zedinovanju nemškega rodú. Prusija na jutru nima nič iskati, Rusii pa do zdaj ni mogla nobena nevarnost žugati od tod, ako se Prusija ojači sredi Evrope, toraj ste ti dvé državi do zdaj zamogle neprenehoma v edinstvi napredovati v svojih dotičnih prašanjih.

Sedaj pa so se okolišine spremenile. Francija, ki je pod izgovorom, da se ohrani državno ravnotežje, spodbijala Rusii njene prizadevanja na jutru, je padla. Evropejsko ravnotežje z zedinovanjem Nemcev ostane prazna beseda. Država s 50 - 60 milijoni enega naroda je tako-rekoč diktatura ali samopoveljstvo v Evropi. Ali pa smé to Rusija dopustiti? Nikakor ne smé. Tako ojačenje Nemčije postane Rusii nevarno celo na jutrovem verh tega, da utegne Rusija sečasoma zgubiti svoje baltiške okrajine, s čimur ji je zaperta pot na morje. Rusko časništvo spoznava pomislik tega nemškega včverstovanja; „Bjerž. vied,“

torej pravijo: „Dogodki so napravili edinstvo Nemčije, edinstvo Italije. Čudna zveza (?) osode nemške z osodo italijansko devlje to edinstvo v čisto drugo luč. Po milosti Prusije je postala Italija to, kar je; s premedeno politiko Bizmarkovo je postala Italija vazalna (podklo-njena) Prusii, in Prusija bode pomagala Italii ne le nad srednjo, ampak tudi nad južno Evropo gospodovati (?). Že davno avstro-ogerska politika mežurka s prusko; prvi nasledek tega bode, da Avstrija z Nemčijo zvezo sklene.“ (Govorise zdaj po časnikih res o neki zvezi Avstrije s Prusijo, in celo ponižani Napoleon bi zopet po zvezi Francije s Prusijo na pristol prešel, ako je res, kar pišejo.)

Proti komu bode ta sovéz, pravi dalje ruski list, ni težko uganiti. V Evropi ostane le še sama Rusija, ktera ne bo hotla v to privoliti, da bi Prusi Evropo v oblast vzeli. To stanje bode Rusii dajalo na izbiranje, ali da s Prusijo eno pot gre, ali pa da se ji na pot postavi . . .“

„Zastava“ meni, da se je ruska vlada goljufala s svojimi namerami, kakor se je goljufal Napoleon (in goljufal pač se še marsikdo z njim), ker ni mogla misliti, da bode Prusija tako srečna na vojski. Za sedaj, kakor se vidi, ongavi Rusija kabinetško politiko, ne gredé v lase s Prusijo, akoravno njene namere vidi, — zraven tega pa tudi Francii daje nekaj upanja. Pa tako ne smé in ne more dolgo biti. Rusija se mora zavaroti za prihodnost, ali pa se z njo posloviti; tretjega ni.“

Ako Rusija noče zavreči svoje prihodnosti, meni „Zast.“, ni nobenega trenutka več zgubiti, Rusija mora določno delati na ojačenje Francije. Republikanska Francija, misli serbski list, ne bode spodbijala Rusije na vzhodu (?). Ako tedaj Rusija ne odstopi s polja kabinetške politike (t. j., ako se ne zveže s Francijo zoper Prusijo) zdaj, ko je še čas, jo bode zadela tista osoda, ktera je sedanje dni dosegla Francijo, — in da bode udarec gorkejši, dosegel jo bo z ravno tiste strani. Poslednjič žuga list, da Rusija bode zgubila še to malo sočutja, kar ga ima pri družih in zlasti pri Slovenih na Turškem, ako spusti to priliko in ne prične delati na jutru.

Ne vtikaje se v narodopravne zadeve omenjamo samo znano reč, da pri Serbih in Rusih je gotovo ne majhna stranka, ki močno tiši v Turčijo in sploh na jutro, kjer ima svoje brate po rodu in po veri, terpine pod musulmanskim jarmom. — (Republikanska Francija, upa omenjeni časnik, ne bode spodbijala Rusije na Jutrovem, kakor jo je monarhiška). Ako kdo ljubi svoje sonarodovce, jih gotovo ljubimo naj bolj in brez samopridnosti slovanski katoličani; zato jim pa tudi resnico v oči povemo. Perva potreba za rusko politiko je brez vse dvombe ta, da popolnoma in za vselej pod klop verže sistemačno porusovanje in spodbijanje katoličanstva, bodi si doma ali na tujem. Pisatelj pravi sam, „da ima Rusija malo sočutja pri družih Slovanih, in zlasti pri unih na Turškem.“ On gotovo misli, da zato ne, ker kristjanov spod turškega jarma ne osvobodi, ali pri slovanskih katoličanih Rusija s svojim obnašanjem do katoličanov njih sočutje zatira do sama sebe. Na jutrovem je polno katoliških vstanov v veselo cvetečem stanu, ki pod vlado visoke porte in pod vplivom francoske vlade vživajo gotovo večjo svobodo, kakor bi jo vživali pod Rusijo, ako ona svoje politike v oziru na katoličanstvo ne spremeni. Francoska republika sama, ako svojo nalogo razumeva, bode primorana tudi na jutrovem skerbeti za svobodo katoliških naprav in sploh katoličanstva, kakor tudi domá, ker brez tega nobene podlage nima, in kolikor bolj bi nasprotovala katoliški veri, toliko poprej bi ji odklenkalo.

Kar pa tiče osvobodovanje jutra spod mohame-

danskega jarma, ne smemo zamolčati te okolišine, ktera je znajdenim dobro znana, da Carigrad z jutrovstvom je prišel v sužnost musulmanskega barbarstva za strahovanje, ker se je po razkolništvu od Rima odtergal. Kadar se jutrovstvo s prelepimi svojimi okrajnami zopet po večini podverže Kristusovemu namestniku, papežu, takrat utegne prisvetiti tudi njegova svoboda v političkem oziru. To je naše upanje. Kdor tedaj v resnici ljubi Slovence, svoje brate, njemu je skerbeti v prvi versti za njih katoličanstvo, in v drugi za njih narodne potrebe.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Vsaki po svojem išejo cerkveni nasprotniki papežu še ktero pritisniti potem, ko ga je samosilstvo laških karbonarjev oropalo in jetnika storilo. „Politik“ v svojem ultrapolitiziranju meni, da je v ravnani papežev samih nasprotje zasačila. Pripoveduje namreč, da je bil papež Pij VI dal po učenjaku Spedaglieri-u v Asisu spisati verlo obravnavo o človeških pravicah, in to obravnavo stavi na načelo, da občinstva in deržavstva so vstale le po prostovoljnih in čisto človeških pogodbah, Bog je bil le posredoma pri tem delajoč. Kraljevo čast je spoznaval v imenu papeštva in vere le kakor od ljudstva storjeno gospostveno službo, ktero zamore ljudstvo tistemu zopet vzeti, kateri z njo sklenjenih dolžnosti ne spolnuje prav, ali jih celo ne spolnuje. Spedaglieri sklepa poslednjič s terditvo, da „keršanska vera je bramba narodov, strah trinogov, varhinja pravice človeške in vir vse svobode.“

„Politik“ na to pristavlja, da je rimska vlada tem načelom postala nezvesta, da v politiko se mešajoče papeštvo*) je svetno vlado poviševalo nad „verski mir s človeškim napredkom“, da je bilo podverženo političkim kolovertenjem, da je bil Pij IX l. 1847 kaj lepo začel z italijanskim prostostnim in narodnim gibanjem, da je sam ogenj pomagal vžigati, kmali pa se podal pregovarjanju kardinala Lambruschina in jezuitov in se vernil v prvo na polovično in potlej na celo rakovo pot.

Po tacih komatijah dalje napade „Politik“ tudi „Syllabus“ in samo versko resnico o nezmotljivosti! Sklep je, da tudi modrovavka „Politik“ poropanje Rima s „triumfom“ počislava, ktereга „znamenitost bi bila pa veliko večji, ako bi bil laški narod doveršil“ — ta rop, in ne „komandirana“ vojašina! — Lepa hvala za tako lep nauk! Naj bolj brézasto pa je pritikanje, da bo morda sv. Oče posiljeno zadovoljnost na znanje dajal (eine gute Miene zum bösen Spiel machen) k takemu razbojništvu!

Da je bil Pij IX v začetku svoje vlade šel do zadnje meje prave prostosti, pa za karbonarji ni hotel prestopiti na pot rogovilstva in krivice, to mu zamorejo očitati le, kateri s karbonarji v en rog trobijo. Kar tiče Spedaglera, nimamo pred seboj njegovih spisov in izpeljevanj — pri citiranju gospodje liberalci včasih niso ravno natanki; to pa kar je nategnjeno, že samo ovrača „Politikino“ modrovanje, ako hoče morebiti laško tolovajstvo s tem opravičevati. Ako bi namreč tudi to dopustili, da sme ljudstvo vladarju gospostvo vzeti, če dolžnosti zanemarja ali jih čisto opusti, se na Pija IX nikoli in nikakor to ne dá obračati, ker le naj nesramniši obrekovavec bi bil zmožen terditi, da Pij IX ni svojih dolžnost ko svetni vladar na tanko spolnoval.

Prašanja pri poslednjih duhovskih poskušnjah. E dogmatica: 1) Quid censendum de perfectibilitate re-

ligionis christianae? 2) Gratiam (actualem) esse universalem, demonstratur. 3) Probetur existentia purgatorii. — E theologia morali: 1) Explicetur doctrina catholica de consiliis evangelicis. 2) Exponantur tutamenta ab Ecclesia praescripta ad veram fidem in fidelibus integram conservandam. 3) Quis est finis legis Ecclesiae de Breviario a clericis recitando et qualis quantaque obligatio hujus legis? — E jure ecclesiastico: 1) An vigente sic dicto placeto regio salva consistere potest ea, quam Christus Dominus ecclesiae suae dedit, constitutio? 2) Quinam spiritualiter cognati ad invicem matrimonium valide contrahere nequeunt, et quid in specie requirunt, ut patrini spiritualiter cognati evadant? 3) Quatenus tenentur clerici ex sacrorum canonum praescriptionibus abstinere a venatione, et, an juste? — Iz duhovnega pastirstva: 1) Kako naj ravná spovednik s povračljivimi grešniki? 2) Kako naj tolaži duhovni pastir bolnike v dolgih boleznih? 3) Kako naj skerbi duhovni pastir za lepoto hiše Božje? — Pridiga: Naj se napravi pridiga v dveh delih po evangelijskem od delku za 17. nedeljo po binkoštih (Mat. 22, 34—46.). Vpeljava in sklep naj se popolnoma izdelata, izpeljava pa naj se samo osnuje. — Keršanski nauk: Kaj prosimo v tretji prošnji: „Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih tako na zemlji?“ — Pro paraphrasi biblica: Paraphrastico modo proponantur pericopae sequentes: 1) Pericopa evangelii s. Joannis cap. 14 a 1—15. inclusive; et 2) epistolae ad Titum caput 3. a versu 1 11. inclusive.

Klinkovströmovi govori v posnetku. Četerti dan. Kdo je papež. — „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenke vrata je ne bodo premagale.“ Te besede si je bil govornik za rek izvolil. Papeštvo je redna versta naslednikov sv. Petra, ktereга si je Jezus Kristus sam postavil za svojega vidnega namestnika in s tim poglavarja svoje sv. cerkve na zemlji, ker mu je rekel: „Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva; kar koli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in kar koli boš razvezal na zemlji, bo tudi v nebesih razvezano.“ „Ti, ko se boš nekaj spreobernal, poterjaj svoje brate“, to je, druge aposteljne in škofe, njih naslednike... Papež je tedaj učenik vesoljnega sveta, véliki mašnik in naj višji sodnik. Te reči je govornik bolj obširno razlagal.

Papež je vesoljni od Kristusa postavljeni učenik, tedaj ga vsi dobri poslušajo. Tu se precej lóčite dve stranki: nespametna stranka papeževih nasprotnikov, in stran dobrih, pokornih ter modrih kristjanov. Papež je učenik kraljev, škotov, visokih šol, narodov in podložnih, on je učenik vsih ljudi. Je mar on to sam po sebi? Ne. Kaj je papež po svoji osebi? Človek, nam enak. Ni učen kakor Avguštin, Tomaž Akv..., ni bogat, živi celo ob milošnji vernikov; ni izmed naj viših stanov, ampak priprost grof Mastai, kakoršnih je tudi v vaši deželi veliko. Je li močan? Ni. Starček je, častljiv, starček, kakoršnih je v Ljubljani prav veliko. Umoslovno pravilo pa je, da deli celote niso večji kot celota sama (torej tudi pri poštevni „produkt“ ne večji od „faktorjev“). Ako pa to na papeža oberremo, je papež, tako majhen po svoji osebi, vendar ves svet obsegajoč s svojo oblastjo in v svojih naredbah. Kako je to? On daje postave in vsi kralji in vsi narodi so v vesti zavezani jih spolnovati. Ne sam po sebi, ampak po Božji naredbi je papež velik, on je od Boga samega pravno postavljeni namestnik Jezusa Kristusa, vidni naj višji poglavar svete cerkve v nepretergani versti od sv. Petra naprej, ter ima oblast ključev, moč zavezovati in razvezovati v rokah. K temu tedaj, kar je osebnega pri papežu, je pritegnila še druga moč, to je oblast od Jezusa Kristusa, od tod je tolika papeževa velikost, tolika

*) Ta blebétka je ena naj bolj neslanih mevžarij psevdoliberalcev; — so mar oni „politiko“ za-se v štant vzeli? Zakaj se pa oni v vero vtikajo, od ktere velikrat toliko razumé, kolikor črna mavra od astronomije!

moč in oblast. In kako, ali tudi v vesti vežejo papeževe povelja? Res, tudi v sercu, tudi v vesti vežejo. Papež je govoril, in vsi so dolžni poslušati; — papež je govoril, in vsi bi čutili nepokoj vesti, ako bi ne bili pokorni, ker vsi vedó, da mu je sv. Duh besede v usta dal, in njegovim naukom zopervati bi se reklo sv. Duhu nasprotovati.

Papež je učenik kraljev in državnikov; ako je kaj v državnih postavah zoperkeršanskega, on kakor naj višji duhovni sodnik ima oblast to prekrižati za zoperkeršansko, in naj svet kakor koli počenja, zaznamnjano je za tako, postave bodo brez blagoslova, ne bo miru, ako se z nravnimi nauki ne zlagajo.

Papež je učenik vseučiliš. Ako se napčen nauk uči na kakem vseučilišu, papež ga za lažnjivega, napčnega zaznamnja, in nikoli ne bo taki nauk dosegel splošnje veljavnosti... Zgodilo se je že to pri marsikterih vseučiliših, in morale so se podvreči, zakaj: papež je govoril — Roma locuta est...

Papež je učenik narodov, zapoveduje vesoljne molitve, razglasuje odpustke, oklicuje verske resnice: in sprejmejo se povsod ter dosežejo veljavo po vsem svetu. Zato se od papeža določena verska resnica nikoli in nikakor ne more spremeniti ali odpraviti. Koliko vstav ali konstitucij je bilo po kraljestvih in državah že danih, pa spet zaverženih v toliko stoletjih. Dogme ali od cerkve določene verske resnice pa ostanejo nepremakljive; od tega še nič ni bilo preklicanega. — Drugo je s postavami, ki ne zadevajo verskih resnic, ampak le red in zunanje šege (disciplino). Papež zamore praznike postaviti, in narodi jih praznujejo, in vsak rokodelc, kateri kak zapovedani praznik temu nasproti dela, čuti zavoljo tega nepokoj v sercu. Pa zakaj? Papež je prepovedal, torej je opušenje praznovanja greh. Papež v potrebah in okolišinah časov zamore zapovedati poste, in podveržejo se verniki njegovim naredbam, ali hočejo ali nočejo. Pa tudi rešiti more od disciplinarnih reči.

Vstajali so krivoverci, Arij, Nestorij...; papež je njih krive nauke zavergel, in noben veren kristjan lažnjivim učenikom ni več zaupal. Zakaj ne? Papež jih je zavergel. Ali ni tukaj čisto očitna višja oblast? Kdo premore kaj tacega na zemlji razun papeža?

Nadalje pojasnuje to iz Lutrovih časov. Celo krivoverski kralj pruski se je moral leta 1837 podati, ki je poprej papeževim naredbam kljuboval. Papež je tudi učenik posameznih ljudi. Kako to? Ako hoče kdo dobiti kako prilajšanje, rešenje (dispenciacijo) v obljubah itd., do koga se mora obrniti? Do papeža. Tako je pri zakonih. Brez dispence ne more nihče v zakon stopiti, ako so ovirajoči zadržki. Taki ovirajoči zadržki ne dajo pokoja sercu, dokler papež od njih ne odveže; ženin in nevesta morata čakati, da pride rešilo, — ne en dan poprej se ne moreta dati poročiti. Zakaj to? Tisto zadržujoče nekaj ne da ženinu in nevesti pokoja v sercu, dokler ni papež privolil; potem je odpravljen vsak zadržek. — Marsikteri vladarji imajo z dopušenjem papeževim v svojem kraljestvu pravico škofe imenovati, izvoljenje pa se mora papežu predložiti, zakaj brez papeževga pisma se tudi ne en sam škof ne more posvetiti. Te moči in oblasti papežu nihče ne more vzeti. Kako žalostne čase je že razkolništvo nakopalo katoliški cerkvi; koliko so nasprotovali dostikrat papežem patrijarhi na jutrovem in iskali njegovo oblast razdijati: pa zastoj, ker to se ne dá, to ni mogoče.

In koliko počenjajo in pišejo še dandanašnji nekaki listi, časniki, zoper papeža, da je nepotreben, da je prišel njegov konec; in ljudje so nespametni zadosti, da take časnike berejo in njih pisavce podpirajo, ker jih plačujejo, se nanje naročujejo. Ako ste razumni ljudje, ne berite več tacih listov, nič več ne trosite za-nje de-

narjev, in v kratkem se bode prepričali, kako bodo nehali pisariti, — še milošnje bodo pri vas prosili, da bi se preživili. —

In kaj se vse piše in počenja dandanašnji zastran tako imenovanega civilnega zakona! Mislite mar, da bode civilno poročevanje, samo na podlagi gosposkinega pisma, brez cerkvenega poročevanja, tako gladko teklo? Mladeneč, ki se k temu stanu odmeni, zapusti svoje prejšnje, in začinja novo življenje. Devica, ki v zakon stopa, se loči od poprejnega življenja. In ta stan je svet stan; se bo mar kdo tako lahko odmenil ta stan nastopiti brez cerkvenega blagoslova, ktereга edino in samo duhoven sv. cerkve zamore podeliti, nikoli pa ne kak sveten župan! Verjemite mi, za tako naredbo ljudje sami ne marajo, kakor mi je neki vradnik z obrénskimi okrajim sam pravil. Rekel je: Verjemite mi gospod, s civilnim zakonom ne bo ravno tako hitro šlo. Ljudje ob Renu niso tako tumpasti, naj tudi časniki pišejo, kar jim je drago, naj se péhajo, kakor hočejo: brez cerkvenega blagoslova se tako rekoč noben par ne poroči. Že toliko lét vradujem v unih krajih, in doživel sem še le tri primérljeje.

Govornik skazuje, da čeznatorno moč in oblast papeževo razodeva tudi njegova stalnost, ker ni ga kraljestva na vsi zemlji, da bi moglo skazati toliko starost, kakor vlada papežev. Kam so šle mogočne državstva in kraljestva, pred katerih veličastvom se je zemlja tresla? Zginile so, v prah so se zgubile; papeštvo pa še živi. Govornik našteva ob kratkem neznansko togotne sovražnike in trinoge zoper papeštvo skoz dolge stoletja, neverske cesarje, ljute krivoverce, narodovske preseljevanje, lažnjive modrijane in nesnažne filozofe, mesene poete, ki so s toliko jezo napadali cerkev in zlasti papeže: pa vselej se je spolnilo: „Peklenske vrata je ne bodo premagale; — Jaz sem pri vas vse dni...“

Moč papeža, kakor od Boga poslanega, je nezmerno velika, obsegajoča vse narode in vse čase in vse kraje. On s svojo oblastjo, ki jo ima čez cerkvene zaklade, seže v spodnji svét, v kraj očiševanja, ker za duše deli odpustke. Seže gori v nebesa, ker ljudi, kateri so se s svetim življenjem posebno skazovali, prišteje med svetnike, in veselé se tega tudi nebesa.

Zavračal je govornik bedasti krič zoper konkordat, ki naj več rogoviležev še ne vé, kaj je to, in pa če je odpravljen, se bode mogel le drugi delati, ker cerkev je družba, ki ima svoje postave, in je država nikakor ne more utajiti. Dalje govori zoper nespamet tistih, ki žugajo s „placetom“ (policajskim pregledovanjem dopisov papežev do škotov itd.), ker dandanašnji se svet ne more zapreti in ograditi, ko telegrafi skoz zrak, skoz globočino zemlje neutegoma človeške misli naznanujejo v daljino, — in če papež v Rimu zjutraj kihne, o poldan že v Ljubljani to vedó. Nespametno je papežu žugati; sedanji čas stresajo stol sv. Petra, hočejo ga prekucniti. Naj poskusijo, bomo vidili, koliko bodo opravili. — Na katero moč se pa zanaša papež? Na nobeno. Kteri vladar ga varuje? Nobeden. On se zanaša le na moč Božjo. Bog je govoril: „vrata peklenške je ne bodo zmagale.“ Cerkev bo ostala zmagovita, akoravno bodo peklenške moči na njo udarjale. V vsih njenih vojskah in v vsem njenem djanji je očitna moč in pomoč sv. Duha. Tudi mi tedaj hočemo papeža spoznavati za svojega splošnega očeta, in tako — ko bo poslednji papež na sodnji dan zopet Bogu ključé izročil, bodemo spoznani tudi mi kakor dobri otroci in vversteni med tiste, ki bodo ob desnici večnega Sodnika.

Z Zalega loga. P. Ildefons (Viljem) Šmid, benediktinec, naš rojak iz Ljubljane, poslednjih 5 lét fajm. v Fišham-u, blizo Kremsmünstra, je za pljučnico umerl nedavno 26. leto po svoji novi maši. Bil je med dru-

gim posebno iznajden v glasbini umetnosti, kakor je znano. Bodi vsim prijatlom in znancem v pobožni spomin in molitev priporočen.

Iz Postojne, 10. okt. — (Požar.) — Ni se čuditi, da ljudje molijo: „Bog in sv. Florijan nas varuj časnega in večnega ognja!“ Res, strašna reč je požar. To smo skusili tudi mi v Postojni, ker 6. t. m. je stareji od delik našega terga stal v groznem plamenu, kateri je od strehe do strehe toliko hitreje poskakoval, kolikor bolj so bile podstrešja natlačene s senom, slamo in drugimi lahko vnetljivimi rečmi. Groza preleti človeka, ako s Soviča doli pogleda na obširno pogorišče, s kterega se zmiraj še kadi, akoravno je danes četerti dan, odkar se je vnelo. Toda še večji strah obhaja človeka, mislečega: kaj bo z ubogim ljudstvom?.. ker se bliža neusmiljena zima? Zgorelo je do tal 25 hiš, v kterih je še po več gostačev pod eno streho gostovalo; zgorelo je vse, kar so ljudje letošnje leto pridelali. Škoda je v resnici velika, nadloga prehuda, in — bliža se zima! Bili so sicer res vsi zunaj dveh zavarovani, toda le za majhne in nezadostne zneske.

Kdor pozná vremenske tukajšne razmere, in vé, kako dolga je zima in kako ojstra v naših krajih; kdor pomisli, koliko hudega osorna zima s pomanjkanjem napravlja: mi ne bo za zlo vzela, ako se v taki sili v imenu nesrečnih svojih faranov obernem do ljudomilih in usmiljenih bralcev „Zg. Danice“ in poprosim, da bi nam, ker v taki veliki potrebi le velikostranska pomoč kaj izdá, z obilnimi darovi na pomoč prihiteli. Keršanska ljubezen se zlasti v sili pokaže, tistikrat ona priča, da je zares močna! Naj bodo naši milovanja vredni pogorelci tudi tistim častitim gg. duhovnom priporočeni, kateri so že kdaj v Postojni pastirovali; sej ljubezen pastirska je posebno priserčna. Vsem dragim Slovencem kličem: Pomagajte, sila je velika.

Janez Hofstetter,
dekan postojnski.

Pristavek. Kakor za vsako človeško revo, tako še posebno za tolike potrebe nesrečnih pogorelcev Danica pomoči in darov vselej rada sprejema in na dotične mesta odpravlja. Kakor ste dajali lepih darov za pogorele Martinjakovce, Šentruperčane in druge; tako se smilujte tudi naših Postojnčanov, blagoserčni Slovenci!

Vr.

Iz Hotederšice na Notranjskem se naznanja vsim blagim dobrotnikom, da 24. okt. 1866 leta pogorela cerkev se je dozidala čisto nova, v bizantinskem zlogu, v notranji obliki zlo podobna ternovski v Ljubljani, in bo 16. okt., posvečevansko nedeljo, slovesno blagoslovljena.

V Gotnici na Kočevskem je bil 24. kim. zjutraj posestnik Jakop V. v stanici obešen najden, kakor piše „L. Ztg.“ Bil je delaven in varčen, pa zraven taki pijanec, da večkrat po več dni zapored ni bil trezen. Varite se pijančevanja, stari in mladi! — Na R. pa je nesrečna deklina svojega lastnega otroka umorila. Kako strahovite nasledke ima nečistost!

Iz Gorice. Mons. Ant. Kafol, častni korar in učitelj npravstva v goriškem nadškof. semenišču, stopi v pokoj iz svoje službe, katero je vestno in goreče opravljal 45 lét. Brez graje v svojem osebnem življenji — je imel gospod s svojimi nauki prav izdatno moč do mladih serc. Med drugimi vodili, ki jih je bilo tolikrat slišati iz ust dobrega učenika, so bile zlasti besede: „Quia Deus vult“ — „Bog tako hoče.“ Vse primerljeje in dogodbe je strinjal in učil strinjati z Božjo voljo. Vedno je vedil skušeni gospod med uke v šoli vpletati svoje in družih skušnje ter si je pazljivi klerik veliko nabiral za prihodnji svoj poklic. Gotovo je k sadu svojega učenja veliko pripomogel s tim, da — ogibaje se družb zavoljo veselje — je vsak dan obiskovaje cerkve molil

za blagoslov Gospodov, od kterega prihaja vsak dober dar. Naj bode to zadosti, ker biografije nimamo namena pisati. Naj opomnimo še, da prečast. gosp. Greg. Rajčević, nekdanj tukajšni nadškof. kaplan in tajnik, zdaj korar in sem. vodja v Zadru, je o svoji pričujočnosti tukaj počastil gosp. Kafola z lepim latinskim vošilom k vpokojenju. Tudi mi drugi, ki poznamo mnogozaslužnega gosp. profesorja, zakličemo iz serca: Bog Vam daj v miru in zdravju še mnogo lét!

Sporočilo kat. misijona v srednji Afriki od mesca avg. 1869 do konca julija 1870 naznanuje: Na mesto dosedanjega o. superiora Fabijana Pfeifer-ja, ki je 10 let v misijonu delal in se je zarad bolehnosti vernil v svojo domačijo, sta v Hartum prišla č. oo. Dizma Stadelmayer in Hilarij Schlatter. O. Dizma je kakor fajmošter in prednik ter vodnik v duhovnih zadevah in ima ključ do blagajnice. Gospodarske reči so izročene bratu Gerhardu. Oskerbovanje verta in delavcev ima Avgust Višnovski, stari misijonski ud. Brat Kajetan je zakristan, ki skerbi za red v cerkvi. Sudanski poglavar je misijonu dober. Pri nekem zidanji je dal misijonu veliko opéke in apna zastonj; obiskal je bil 20. pros. tudi sam misijoniše, je ondi kavo pil in misijonsko napravo prav pohvalil. Avstrijski konzul je v Hartumu nekdanji dunajski učitelj g. Martin Hansal in od l. 1853 skoz delj časa misijonski ud. — Akoravno je bilo več odraslih pa tudi zamurskih otrok za sv. kerst že pripravljenih, se je ta slovesnost odložila do 11. sept., ko se obhaja god varhinje misijonske, Marije presv. Device.

Dva sta bila v sili med letom keršena. Umerl ni ta čas nobeden misijonskih. Sosednji darfurski sultan se je bil preteklo leto pritožil pri turški vladi, da se barantači vsiljujejo v njegovo deželo, ljudi za sužnje ropajo, pa čimú se vojaki pošiljajo na njegovo mejo, ter bi bila lahko vojska vstala; s poznejšim pojasnjenjem pa je bil ondotni vladar potolažen. Stroškov je imela Marijna družba v omenjenem času 9546 gld., in zdaj ima premoženja 4814 gl.

Iz Kolonije (Köln) 5. okt. Poročujemo Vam veselo naznanilo, da po ravno prejetem sporočilu je 2. okt. srečno in zdravo v novi Jork dospél parnik Batavija, na kterem so bili ti-le: Jož. Buh, iz Amerike; Alojzi Stecher, Tirolec; Janez Pavlin, Kranjec; Martin Mikoš, Kranjec; Kat. Buh (dvé tega imena), Kranjci; M. Rettenmaier, iz Ellwegen-a; Al. Herrmans, iz Riedling-a; Maks. Wurst, iz Bolsternany-a; Gvil. Esswein, iz Bolsternany-a; Marija Trobec, Kranjica (sestra misijonarja g. Trobec-a); Kat. Stecher, Tirolka.

H. J. Maassen in tov.

(General-Agentur für Auswanderer nach Amerika.)

Razgled po svetu.

Prusija hoče po vsaki ceni imeti zraven druge vojskine globe tudi še nekaj lepih koscev francoske zemlje, Francozi pa tega kar slišati ne morejo in se pripravljajo celo na černo vojsko; zlasti pišejo, da se serčni Vendejci vzdigajo zoper sovražnika, ki pa ne grejo na vojsko v imenu liberaluhov in človekoklavcev od l. 1789, ampak v imenu presvete Device, kakor piše „Unità catt.“ in s klicem: „Bog in Francija!“ — Prišli so bili l. 1790 v njih deželo rogovileži in so ves politiški red prekucnili. Vendejci so pustili; kadar so napadli pa njih cerkev, ko so se zagnali na duhovne, na altarje in na papeža, so segli po orožji in so odpovedali trinogom pokoršino. Pod volnarjem Jakobom Cathelineau-om je vstala vélika zahodnja armada, ki se je bojevala za svoje škofo, duhovne in za svobodo katoličanstva, in tisti, ki so bili Pruse premagali, so omagali pred katoliškimi kmeti; generali, ki so v Belgii, Holandii in Nemčii

zmagali, so bili primorani spoznati, da vojska zoper evropejske kardela je bila otročarija, vojska zoper vstale Vendejce, pa da je zares velikanski boj; posilniku francoske republike in Evrope, Napoleonu, so se zmagoviti Vendejci le potem podvergli, ko jim je bilo to dano, kar so tirjali, namreč duhovni in svoboda katoliške cerkve. Mlajši teh Vendejcev tedaj danes segajo po orožji zoper Pruse pod vodstvom Henrika Cathelineau-a. Zbirati se hočejo in sovražnika nadlegati kakor prosti strelci, k čimur jim je minister vojenstva privoljenje dal.

Rimsko. Znano je, da so roparski Lahii na Rimskem napravili glasovanje, če ljudje hočejo biti zedinjeni s tako imenovanim italijanskim kraljestvom. To glasovanje so katoliški časniki primerjali z glasovanjem, ki ga je bil Pilat napravil v Jeruzalemu. V Jeruzalemu je bilo prašanje med Kristusom in Barabom razbojnikom, v Rimu pa med Pijem IX in Viktor-Emanvelom posilnikom, ki je dopustil Rim pograbit. V Jeruzalemu je bilo ljudstvo dobro, pa farizeji so bili derhal podšuntali in podkupili, da je kričala zoper Kristusa: „Križaj ga; daj nam Baraba!“ V Rimu je bilo enako. Celi Rim je bil malo poprej neznansko navdušen za sv. Očeta, in ako bi to uro izpodili „ravbarje“ iz Rima, bi bilo veselje toliko, da bi se po vsem svetu razlegal. Derhal od vsih strani, podkupljeno potepinstvo, zapeljevanje, slepija, bodalo in nasilstvo pa je toliko premoglo, da je Pij IX izdan in zopet postal „Crux de cruce.“ — Barrabas pomeni „sin goljufije“ ali „goljufovič“, tudi rimsko ljudstvo čuti in bo še le čutilo, kako neznansko se je goljufalo s svojim glasovanjem. — Baraba je ostal tudi po glasovanji tolovaj, in Viktor-Emanvel ostane vkljub „plebiscitu“ nasilnik v prebudem pomenu, nikoli do konca ne bo zgodovina njegovega djanja opravičila.

Karbonarska ostudnost se je prav jasno pokazala prve dni po storjenem tolovajstvu v mestu Rimu. Čez dvajset ljudi je bilo neki potuhnjeno pomorjenih, nekteri dvorovi (palače) ropani, hiše zažigane. Stekle derhali so žugale celo Vatikan napasti; Pij IX si niso bili več življenja svesti in molili so mučenstva ali marterstva pričakovaje. To je tisti „red“, ki so ga priklicali sardinski svetilnjaki v sveto mesto.

Kakošno svobodo so liberaluhi prinesli v Rim, so pokazali tudi s tim, da so precej s posojilom pričeli mesto žuliti. Pervo delo tako imenovane začasne vlade je to, da bode 50 milijonov frankov na posodo vzela. Kjer se liberaluhovstvo gnjezdi, tam ni plačila ne konca ne kraja. „Liberaluh“ in pa „plačaj“ — ti besedi imate enak pomen.

Razne novice. V Belgii se oživlja gibanje za papčza. „Journal Bruxelles“ kliče katoličane vsih dežel, da naj se zedinijo ter oddajo prošnjo raznim vladam, da naj doversenih ropov na Laškem ne poterdijo ter naj napravijo splošen oporek zoper ugrabljenje Rima. — Napoleon je v 18 letih svojega vladanja državni dolg pomnožil od 4 na 12 milijard (milijarda je tisuč milijonov). Tri milijarde so stale vojske: krimska, mehikanska, Rim, Kina, Kočincina itd. K temu se šteje še 8 milijard, ki jih je storil bonapartizem, tedaj 11,100,000,000 frankov, ravno toliko, kolikor celo Francosko eno leto zasluži. Sicer pa po večem Evropi od tistega časa, ko se baha s svobodo, državne dolgove in davke nezmerno povišuje, svobodo pa imajo največ zanikarneži in kričarji, da smejo terpinčiti vero in ljudstva s svojimi razuzdanostmi. — Katoliška družba v Ens-u protestira zoper oropanje naj starejega in naj pravičnejšega prestola v Evropi, in obžaluje, da je avstrijska vlada pri tem molčala. — Deržavni zbor je sklican na Dunaj — menda zato, da počiva, ker na Rechbauerov predlog so ga že v drugič odložili, da bi prišli nemški Pemci in

vstavovernežem pomagali med drugimi tudi cerkvene postave delati. — Prusi so menda že vso veliko pripravo za oblego prignali do Pariza. —

Iz Ljubljane. Laibaherica si daje dosti opraviti, da bi Beustovo politiko v Rimu opravičila. Podpirala bode blezo toliko Beusta njena bramba, kolikor Garibaldi Francoze zoper Pruse. Drugo pehanje njeno je: kranjske nemce prepričati, da le na germanski nogi se zamore Avstrija ohraniti pred poginom. Dvajset in pet milijonov Negermanov naj hiti Laib. „dankadresse“ pisat za tako lepo misel. Pri tolikem trudu v pangermanistiški prid pa Laibaherica še nergá, ako „Golos“ Poljce opominja, da naj se spravijo z Rusi. Rus naj jenja tlačiti katoličanstvo, potem pa naj mu podajo bratje roke v duhovno prijateljstvo, kolikor jim je drago. Na tako zvezo pa, da bi se po laški šegi dežele ropale in kradle pravnim vladarjem, ne smé noben katoličan misliti, ker rop in tatvina je prepovedano po Božjih zapovedih in poštemu katoličanu je vera nad vse drugo.

Na Rožniku se je pretekli terek in četrtek bralo več ss. maš za sv. Očeta in jetnika Pija IX. Pričujočega je bilo veliko vernega katoliškega ljudstva.

Nemški ajd Strauss toži francoskemu ajdu Renanu, da na Francoskem „ni le v slovstvu (literaturi) spačenost, ampak tudi v ljudstvu; od te splošne gnjilobe in razdjanja vsih nraavnih vezi pred sedanjo vojsko nismo imeli nobenega zapopadka, „pravi Strauss...“ Dalje govori pomenljive besede: „Ne dá se tajiti, da mi (Nemci) smo se z radovoljnim sprejemanjem (nezdravega sadu) ne-snažne sedanje francoske literature) le preveč sozadolžili nad francosko spačenostjo.“ — Čudno je, da ta dva nova ajda tudi še tega nočeta očitno spoznati, da tudi njuno nejeverstvo, ki sta ga razširjala, je boter, oče in mati nesramnosti, ki se v novem času tako silno razširja. Umazani literati, bodi si slovanski ali drugi, pa naj bi se iz tega učili, da celo novim ajdom se „frivolna literatura“ studí.

Iz Gorice, 12. okt. — Naš premil. knez vikši škof so razposlali pastirski list do prečastite duhovšine, da naj versko ljudstvo budí k molitvi za sv. Očeta in k njih podpori z denarnimi pomočki. Posiljenje rimskega mesta po Lahih imenujejo očitni rop, ter milovaje opomnijo, da ni katoliške vlade, ki bi svetemu Očetu pritegnila na pomoč. — Višji pastir delijo sv. birmo: 16. t. m. v Teržiču (Monfalcone), 17. v Ronku, 18. v Senkocijanu, 19. v Šenpetru pri Soči.

Šolsko. Med vprašanji, ki so jih zdaj na Dunaju sklicani učitelji obravnavali, je tudi to: kako bi se mogli moderni jeziki učiti na gimnazijah, ne da bi zato bili učenci preobleženi. In pa: Kako bi se dal verouk v gornjih razredih in po gornjih realkah strinjati s sedanjimi postavami in pa z raznimi zistemami. (Gotovo težavno prašanje.) — Kar tiče jezike, gimnazije gotovo ne bodo našega cesarstva okolišinam primerne, dokler ne pride do tega, da bode vsak doversivši osmošolec vedil saj forme glavnih avstrijskih jezikov. Da do tega že davno niso prišli, je ne mara naj bolj to krivo, ker so imeli v rokah to reč Nemci, ki se tolikanj neradi družih jezikov učijo.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz starega terga 2 križavca po 2 gl. 12. kr. st. den., 1 star. dvajset., 1 st. groš., 1 sreb. desetico. 3 gl. pop. — Iz št. Rup. 1 star. dvajset. in 1 staro petico. — Iz Zal. L. 60 kr.

Za mil. škofa Mraka. Iz Kamnika 6 gl. v pap., 1 križavec za 1 gl. 6 kr., 1/2 gl. v sr. in 26 kr.

Za sv. detinstvo 2 gl. iz Star. terga.

Za afrik. misijon. 8 št. Jošta 6 gl.

Za bulgarski misijon. 8 št. Jošta 2 gl.